

Varmista turvallisuus – torju riskit ennakoilta

Riskien hallinnassa tärkeää on oikea asenne, järjestelmällisyys, ennakointi, riskianalyysi, tarvittavien kirjallisten suunnitelmien ja toimintaohjeiden laatiminen sekä turvallisuusasioiden harjoittelu. Muista myös suunnitelmien päivitys sekä riskien hallinnan esille ottaminen uuden henkilökunnan perehdytyksen yhteydessä.

Riski on vahingon mahdollisuus, vahinko on toteutunut riski

Riskienhallinnalla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään toiminnassa esiintyviä riskejä, torjumaan vahinkojen syntymistä ja pienentämään tapahtuneiden vahinkojen haittoja. Hyvä riskienhallinta on ennakoivaa, suunnitelmallista ja järjestelmällistä (kuvio 1).

Suun terveydenhuollon kaltaiseen palvelutoimintaan liittyy monenlaisia riskejä. Ne voidaan luokitella esimerkiksi seuraavasti:

- Potilaaseen kohdistuvat riskit
- Henkilökuntaan kohdistuvat riskit
- Tietoturvariskit
- Ympäristöriskit
- Omaisuuteen kohdistuvat riskit
- Yrittäjyyteen liittyvät ns. liikeriskit

Näihin ryhmiin liittyviä erilaisia riskejä tulee tunnistaa ja mahdollisuuksien mukaan ennaltaehkäistä. Näin toimimalla minimoidaan riskin toteutumisen todennäköisyys. Koska kaikkia riskejä ei kuitenkaan voida kokonaan ehkäistä, pitää tehdä varautumissuunnitelmat, eli suunnitelmat siitä, miten toimia, jos riskit toteutuvat. Nämä suunnitelmat tähtäävät vahingoista aiheutuvien haittojen minimointiin. Moniin näistä suunnitelmista liittyy myös toimintavalmiuden ylläpitäminen. Toisin sanoen, aika ajoin tulee harjoitella, miten näissä

VASTAANOTON TOIMINTAJÄRJESTELMÄ

TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT JA JOHTAMINEN
– julkaistu *Hammaslääkärilehdessä* 15/2005

TILAT, VÄLINEET JA LAITTEET
– julkaistu *Hammaslääkärilehdessä* 1–2/2006

HENKILÖSTÖ
– julkaistu *Hammaslääkärilehdessä* 12/2006

RISKIEN HALLINTA

ASIAKKAAT JA MARKKINOINTI
– julkaistu *Hammaslääkärilehdessä* 20/2006

VASTAANOTON ASIAKIRJAT

TOIMINNAN SISÄLTÖ
– julkaistu *Hammaslääkärilehdessä* 3/2007

TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Hyvä riskienhallinta on ennakoivaa, suunnitelmallista ja järjestelmällistä. Hyvin toimivalla vastaanotolla eri riskimahdollisuudet on tunnistettu ja vahingot pyritään torjumaan ennalta. Varautumissuunnitelmat ovat ajan tasalla ja henkilökunta osaa toimia oikein vahinkotilanteissa.

– yleensä onneksi harvinaisissa – poikkeustilanteissa toimitaan.

Hammashoittoon ja ylipäätään terveydenhuoltoon liittyy riskejä, joihin varautuminen tai joiden torjuminen on lakisääteinen velvoite; tällaisia ovat esimerkiksi potilasvahinkolaki (potilasvakuutukset), henkilötietolaki (tietosuoja ja tietoturva) ja pelastuslaki (turvallisuussuunnitelma, palovaroitimet). Yleensä velvoite kohdistuu pää-

osiltaan vastaanottotoiminnasta vastaavaan tahoon, eli ammatinharjoittajaan/yrittäjään.

Potilaaseen kohdistuvat riskit

Ikivanha kaikkea lääkintätoimintaa ohjaava sääntö on ”*primum non nocere*”, eli ennen kaikkea tulee välttää vahingoittamista. Lähes kaikkien hammashoitotoimintaan liittyy ei-toivottujen vaiku-

tusten riski. Hoidosta johtuvaa haittaa tai vauriota kutsutaan *iatrogeeniseksi*. Hankalampien vaivojen hoidossa voidaan joutua hyväksymään suurempia riskejä, mutta mitä pienempää vaivaa hoidetaan, sitä pienempi saa ei-toivotujen vaikutusten riski olla. Toisin sanoen, pientä vaivaa ei pidä hoitaa suurella riskillä.

Potilasturvallisuus on erittäin ajankohtainen aihe koko länsimaisessa terveydenhuollossa, myös Suomessa. Maaamme on perustettu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla toimiva terveydenhuollon potilasturvallisuutta käsittelevä asiantuntijaverkosto, ja valtakunnallisesti on yhdessä sovittu potilasturvallisuusterminologiasta.

Potilaaseen kohdistuvien riskien hallinnan tukipilareita ovat:

- ammattitaitoinen, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta
- riittävän seikkaperäinen anamneesi
- perusteellinen tutkimus ja korkeatasoinen diagnostiikka
- perusteellinen hoidon suunnittelu sekä hoitosuunnitelman ja eri hoitovaihtoehtojen esittäminen potilaalle ymmärrettävässä muodossa
- potilaan informointi suunnitteilla olevan hoidon riskeistä
- potilaan informointi hoitoratkaisun ennusteesta ja siitä, mitä hoito potilaalta itseltään edellyttää
- hoitopäätöksen tekeminen yhteisymmärryksessä potilaan kanssa (informed consent)
- ennakoivat varotoimenpiteet ennen hoitoa tarvittaessa
- asianmukainen toiminta hoitotilanteessa
- tarveaineiden oikea, käyttöohjeiden mukainen käyttö
- vastaanoton tarvikkeiden ja laitteiden toimintakunto
- potilaalle annettavat tarpeen mukaiset jälkihoito-ohjeet
- jatkohoitoon ohjaus tarpeen mukaan.

Luettelo osoittaa, että kaikin puolin korkeatasoisella toiminnalla myös riskejä minimoidaan. Jos jälkeenpäin joudutaan selvittämään hoitotapahutumien kulkua, tarkastelu lähtee siitä, onko toiminta ollut näyttöön tai vähintäänkin yleisesti hyväksytyyn kokemusperäiseen käytäntöön perustuvaa.

Kun tänä päivänä hoidetaan tavallisilla hammaslääkärinvastaanotoilla yhä sairaampia potilaita, tulee huomioida sekä eri yleissairauksi-

Kuvio 1. Riskienhallinta jakautuu riskien tunnistamiseen ja hallintaan sekä varautumiseen vahinkojen varalle (www.pk-rh.com).

en edellyttämät erityistoimenpiteet että lääkkeiden yhteisvaikutukset. Onko vastaanotolla esimerkiksi päivitetty ohjeistus antibioottiprofylaksista ja antibioottitukihoidosta? Osataanko valita oikeat antibiootit? Millainen on vastaanoton valmius toimia yllättävissä kriisitilanteissa, esimerkiksi potilaan saadessa anafylaktisen reaktion? Onko elvytysuunnitelma olemassa? Millainen ja missä kunnossa on elvytysvälineistö? Entä löytyvätkö tarpeelliset elvytyslääkkeet? Onko elvytystä harjoitettu? Tietävätkö kaikki, miten vaaratilanteissa toimitaan?

Hammaslääkäri joutuu perusteellisesti syventymään potilaansa yleisterveydentilaan ja mahdollisiin lääkityksiin. Anamneesin ottaminen on näin ollen entistä tärkeämpi vaihe potilaan hoidossa. Käytettävissä tulee olla tuoreet tiedot markkinoillamme olevista lääkeaineista joko sähköisessä muodossa tai perinteisemmin Pharmaca Fennica -kirjana. Tarjolla on varsin helppokäyttöisiä lääkkeiden interaktiotietojärjestelmiä, joita kaiken aikaa päivitetään ja kehitetään. Yksi tällainen on esimerkiksi Terveysportin kautta saatava Sfinx-tietokanta, jonka käyttö on nopeasti laajentunut.

Jos jokin vahinko kuitenkin pääsee sattumaan, vaikka on toimittu kaikkien sääntöjen mukaisesti, potilasta autetaan ja neuvotaan tilanteen edellyttämällä tavalla.

Yksi sekä potilasturvallisuuteen että henkilökunnan turvallisuuteen liittyvä perusasia on vastaanoton aseptiikka. Vastaanoton aseptiikkasuunnitelmaa tehtäessä on perehdyttävä voimassa oleviin määräyksiin, ohjeisiin ja suosituksiin sekä pohdittava, miten ne viedään käytäntöön juuri meidän vastaanotollemme. Hyvät aseptiset toimintatavat, jotka perustuvat ajantasaiseen ja säännöllisesti päivitettävään vastaanoton aseptiikkasuunnitelmaan, takaavat, että tartuntojen leviämisen riski vastaanotolla on minimoitu.

Henkilökuntaan kohdistuvat riskit

Työn vaarojen arviointi ja riskien kartoitus on lakisääteinen tehtävä työpaikan turvallisuuden selvittämiseksi. Asiasta säädetään työturvallisuuslaissa (10 §).

Kaikilla työpaikoilla tulee olla järjestettyinä lakisääteinen työterveyshuolto. Sen tavoitteena on ehkäistä työhön liittyviä sairauksia ja tapaturmia ja ylläpitää ja edistää työ- ja toimintakykyä. Myös yrittäjä itse voi liittyä työterveyshuoltoon. Kela maksaa korvasta työterveyshuollon kustannuksista. Työterveyshuollon palvelut voi järjestää eri tavoin, myös kunnan terveyskeskus on velvollinen myymään työterveyshuollon palveluja niitä haluaville. Työterveyshuollosta saa tarvittaessa asiantuntija-apua esimerkiksi työn vaarojen

Esimerkki erään vastaanoton toimintajärjestelmän kuvauksesta:

Hammaslääkärikeskus A:n toimintajärjestelmä

Hammaslääkärikeskus A:n toiminnan kuvaus on tehty tietokoneella PowerPoint-ohjelmalla. Luku 6. Riskien hallinta on jaettu viiteen alakohtaan, joista tässä muutama esimerkinomaisesti. ”Dioissa” on nuolia, jotka johtavat toiminnan kuvauksesta tarkempiin ohjeisiin (tässä Riskien arviointi ja Tarkista työpaikan paloturvallisuus).

Hammaslääkärikeskus A

6.RISKIENHALLINTA

- 6.1 Työturvallisuus
- 6.2 Potilasturvallisuus
- 6.3 Palo- ja pelastussuunnitelma
- 6.4 Vakuutusturva
- 6.5 Tietoturvallisuus,

(ks. kohta vastaanoton asiakirjat)

6.1 TYÖTURVALLISUUS:

- Hammaslääkärikeskuksessa edistetään ja seurataan terveydellisiä oloja yhteistyössä eri tahojen kanssa. Tällaisia ovat mm. työterveyshuolto, Uudenmaan työsuojelupiiri ja ympäristöterveydenhuolto.
- Riskit pyritään ennakoimaan ja virheet ennaltaehkäisemään (Työpaikan riskien arviointi erillisellä lomakkeella) ▶

Hammaslääkärikeskus A RISKIEN ARVIOINTI:

Alla on lueteltu työpaikan erilaisia riskejä, joihin tulee kiinnittää huomiota ja joiden vaikutukset pystytään minimoimaan ohjeiden mukaisella työskentelyllä.

Kemialliset riskit:

- Kovettamattonat muovit ja resinit: non-touch tekniikka käytössä, jos resiniä roiskuu käsiin, tai kasille -> välitön käsiin pesu ja kiinnitysmuovien valintaan kiinnitetään huomiota ja valitaan sellaiset pullot, jotka eivät valu ja joista helppo annostella
- Erilaiset roiskeet: Toimitaan käyttöturvallisuustiedotteiden ohjeiden mukaisesti. Hoituhuoneissa silmänhuuhtelupullot.

Fysikaaliset riskit:

- Autoklaavia, pora-autoklaavia ja lämpödesinfektoria ja veden tieläisyyttä avatessa varottava kuumaa vesihöyryä. Palovammariski, joka voidaan välttää ohjeiden mukaisella työskentelyllä.
- Kulmakappaleiden tärinä, kohtuuttomasti tärisevät kappaleet toimitetaan huoltoon.
- Valokovettajan kirkas valo -> käytetään suojaimia.
- Turbiiniin ja ultraäänilaitteen melu -> käytetään kuulosuojaimia

Tapaturmat:

- Liukastumisriski: Jos lattian muovimatolla on vettä, se pyyhätään välittömästi. Työkenkien valinnassa huomioitava se, että pohja ei ole liukas.
- Neulanpistoriski: Riski minimoidaan siten, että puudutusneulansuojus jätetään tarjottimelle ja neula työnnetään suojukseen puudutuksen jälkeen. Terävalle, viiltäville ja pistäville jätteelle on säännösten mukainen metallinen keräysastia.

arviointiin ja riskien kartoitukseen.

Hammashoitohenkilökuntaan kohdistuu monenlaisia riskejä, kuten

- fyysiset: hankalista työasennosta ja huonosta työergonomiasta johtuvat riskit
- kemialliset: kemikaalialtistuksen aiheuttama yliherkistymis- ja allergisoitumisriski
- biologiset: hoitotilanteesta saadun tartunnan vaara
- säteilyaltistuksen riski
- potilaan, omaisen tai muun henkilön häiriökäyttäytymisen aiheuttamat vaaratilanteet.

Kaikkien näiden riskien torjuminen

vaatii tietämystä, osaamista ja järjestelmällistä toimintaa. Jokaisen velvollisuus on huolehtia henkilökohtaisista varusteistaan, kuten työkengistä ja suojalaseista. Ergonomiaa on hyvä tarkastella ja parannella vastaanotolla yhdessä. Omasta kunnosta huolehtiminen on jokaisen omalla vastuulla, mutta kuntoa voidaan ylläpitää ja parantaa myös yhdessä, mikä vahvistaa samalla vastaanoton yhteishenkeä. Tarjolla on myös erilaisia tukitoimia, kuten Kuntoremonttiosastoja ja ASLAK-kuntoutusta.

Hoitotilanteesta toimitaan rauhallisesti ja asianmukaisesti. Hyvän muovihygienian ylläpito on erityisen tärkeää,

koska akrylaattiallergiat ovat varsin yleisiä hammashoitohenkilökunnalla. Käyttöturvallisuustiedotteiden tulee olla koottuina ja helposti saatavilla vastaanotolla.

Jos silmään tulee roiske suojalasien käytöstä huolimatta, löytyykö vastaanotolta silmänhuuhteluväline? Miten toimitaan pistotapaturman sattuessa? Miten uhkaavasti käyttäytyvää ihmistä parhaiten rauhoitetaan? Entä onko vastaanoton, varsinkin odotustilan, varustusta mietitty turvallisuuden kannalta? Aggressiiviseksi heittäytyvälle asiakkaalle ei pidä olla tarjolla lyömäaseita. Kaikki turha esillä oleva irtonainen

6.2 POTILASTURVALLISUUS (Hoitovirheet, potilasvahingot)

- Hoitoon liittyvien virheiden asiantunteva käsittely kuuluu laadukkaaseen prosessijohtamiseen
- Virhetilanteista opitaan ja ne ovat osa ammatillista kehittymistä
- Riskit pyritään ennakoimaan ja virheet ennaltaehkäisemään
- Jokainen tunnistaa oman tietotaitonsa rajat ja ohjaa potilaan tarvittaessa erikoishammaslääkäriin tai -lääkäriin hoitoon.
- Huolellinen **anamneesi** on osana jokaisen potilaan hoitoa. Anamneesikaavakkeen tiedot tarkastetaan potilaan kanssa jutustellen
- **Antibioottiprofylaksiassa** ja **infektioiden hoidossa** noudatetaan HUS:in kirurgisen sairaalan ohjeita. (ks. kohta prosessit /Eriytistilanteet) Tarvittaessa konsultoidaan hoitavaa lääkäriä.
- Lääkehoidon ongelmatilanteissa konsultoidaan Kuopion lääkeinformaatiokeskusta (KLIK) puh. 0600 152 253 tai TYKSin kliinisen farmakologian yksikköä puh.02 3131293, tai (www.klifa.utu.fi), tai hoitavaa lääkäriä.
- **Potilas suojataan** suojaliinalla ja suojalaseilla.

Vastaanotolla tulee olla palo- ja pelastussuunnitelma, asianmukaiset palohälyttimet sekä ensisammutukseen tarvittava välineistö, ja henkilökunnan tulee myös osata toimia oikein vaaratilanteissa. Eri paikkakuntien pelastuslaitosten Internet-sivuilta löytyy turvallisuustietoa sekä työkaluja, esimerkiksi mallilomakkeita pelastussuunnitelman tekoon.

Potilasturvallisuuteen kiinnitetään yhä enemmän huomiota. Ajan tasalla olevat anamneesitiedot ovat oleellinen osa potilaan hyvää hoitoa. Hammaslääkärikeskus A:n toiminnan kuvauksessa on mm. linkit asianmukaisiin antibioottiprofylaksiiohjeisiin sekä yhteystiedot lääkeshoidon ongelmatilanteiden varalle.

6.3 PALO- JA PELASTUSSUUNNITELMA:

- Molemmissa vastaanottohuoneissa on palovaroittimet
- Jauhesammutin sijaitsee eteistilan seinällä
- Työpaikan paloturvallisuus tarkastetaan ohjeistuksen mukaisesti ja poistumista harjoitellaan vuosittain.
- Sähkölaitteiden kunto tarkastetaan vuosittain oman ohjeistuksen mukaisesti

TARKISTA TYÖPAIKAN PALOTURVALLISUUS

Poistuminen

- Poistumisreitit esteettömät ja merkitty näkyvästi
- Poistumisreitien ovista pääsee ulos helposti ja ilman avainta
- Merkki- ja turvavalaisutus toimii
- Kokoonumispaikka määrätty
- Sisäinen hälytysjärjestelmä kunnossa
- Paloilmoitin- tai sprinklerilaitteiston kokeilu tehdään säännöllisesti
- Poistumisharjoituksia järjestetään

Sammuttimet

- Alkusammutuskalusto hankittu ja toimintakuntoinen
- Sammuttimien sijainti merkitty näkyvästi
- Sammuttimet helposti käytönotettavissa
- Alkusammutuksia järjestetään henkilökunnalle

Järjestys ja toimintarutiinit

- Hyvä yleinen siisteys ja järjestys
- Savu- ja ilmanvaihtohormit ruohotetaan säännöllisesti
- Jäteastiat metalliset ja kannelliset
- Jäteastiat tyhjennetään päivittäin
- Palavat nesteet ja nestekaasu säilytetään määräysten mukaisesti
- Rakennusten osoitemerkinnot näkyvät myös pimeällä
- Pihajärjestelyt mahdollistavat palokunnan toiminnan
- Palava tavara poistetaan rakennuksen ulkoseinustoilta
- Tulitöiden turvallisuus huomioidaan

tavara kannattaa laittaa pois näkyvistä niin odotustilasta, toimistosta kuin hoitohuoneestakin. Näin paitsi syntyy siisti ja rauhallinen yleisvaikutelma myös turvallisuus kohenee.

Hammaslääkäriin vastaanoton ja palvelualojen erityisiä piirteitä on sivuttu edellä. Vastaanotolla saattaa tietysti esiintyä mitä tahansa työpaikoilla ilmeneviä muitakin vitsauksia, esimerkiksi työpaikkakiusaamista. On tärkeää tietää, mistä saa apua, jos jotakin vakavampaa sattuu tai vakavampia ongelmia esiintyy. Työnohjaus on oivallinen tapa selvittää työyhteisössä esiintyviä ”solmuja”, ja jos jotain todella vakavaa

tapahtuu, voidaan tarvita debriefingii (”jälkipuintia”) tai muita psykologian ammattilaisten tarjoamia tukitoimia.

Tietoturvariskit

Henkilötietolaissa on määräykset henkilötietojen käsittelyä koskevista yleisistä periaatteista ja laissa potilaan asemasta ja oikeuksista määräykset potilasasiakirjoihin liittyvien tietojen salassapidosta. Onko vastaanotolla käyty läpi säännöt tietojen luovuttamisesta? Vain hoitoon osallistuvilla henkilöillä on, potilaan itsensä lisäksi, oikeus hoidossa tarvittaviin tai hoidon yhteydes-

sä syntyviin potilastietoihin. Ilman potilaan kirjallista suostumusta ei potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja saa sivulisille antaa.

Potilaskertomukset, olkoot ne sitten potilaskorteissa tai sähköisessä muodossa, tulee säilyttää niin, etteivät potilastiedot missään tilanteessa joudu ulkopuolisten käsiin. Ovatko potilaskortit lukittavissa kaapeissa? Jos vastaanotolla on tietokonepohjainen potilastietojärjestelmä, onko kaikki tähän liittyvät riskit kartoitettu ja minimoitu? Onko tietokoneasetukset tehty niin, etteivät ulkopuoliset missään yhteydessä pääse potilastietoihin käsiksi? Huolehdi-

taanko tarpeellisesta varmuuskopioinnista? Myös silloin, kun vastaanotto-toimintaa ollaan lopettamassa, on potilasarkiston asianmukainen käsittely turvattava.

Omaisuuksien kohdistuvat riskit

Hammaslääkärin vastaanotto kaikkinen laitteineen on varsin kallisarvoinen palvelutuotantoyksikkö. Siksi kannattaa järjestelmällisesti eri tavoin varautua suojelemaan sekä tiloja että laitteita. Lähtökohta häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi on se, että kaikkia vastaanoton laitteita käytetään ohjeiden mukaisesti. Siksi on tärkeää, että kaikkien laitteiden käyttöohjeet ovat olemassa, että ne on koottu tiettyyn paikkaan, että ne on luettu ja ennen kaikkea, että niiden mukaan toimitaan. Yhtäläillä tärkeää on laitteiden säännöllinen, ohjeiden mukainen huolto ja korjaus. Yhteen paperiin tai kansioon kerätty vastaanoton laitteiden huoltosuunnitelma ja -seuranta auttaa pitämään konekannan hyvässä kunnossa mahdollisimman pitkään.

Vastaanotolla tulee olla palo- ja pelastussuunnitelma, lainmukaiset palohälyttimet sekä ensisammutukseen tarvittava välineistö, esimerkiksi sammutuspeitteet. Lisäksi henkilökunnan tulee osata toimia oikein, jos kohdalle sattuu todellinen uhkatilanne. Näitä asioita kannattaa aika ajoin harjoitella. Vastaanotolla tulee ottaa kantaa myös siihen, tarvitaanko murtohälytysjärjestelmä tai jonkinlainen kulunvalvonta, kuten videovalvonta nauhoittavien kameroiden avulla.

Ympäristöriskit

Ympäristöasioita säätelevät sekä lainsäädäntö että kuntakohtaiset määräykset. Hammaslääkärin vastaanotolla tulee jätetuotannon olla asianmukaisesti järjestetty. Tämä koskee sekä jätteiden käsittelyä ja säilyttämistä vastaanotolla että niistä eroon pääsemistä, toisin sanoen poiskuljettamista ja hävitystä.

Vastaanoton jätteistä muun muassa pistävät ja viiltävät jätteet, amalgaami-jäte, röntgenkuvien kehityksessä käytet-

Ennakoi, suunnittele, harjoittele!

- tunne lait ja määräykset, noudata niitä
- ennakoi vastaanotolla esiintyvät riskit
- tunne ja noudata käyttöohjeita
- käytä, huolla ja korjaa vastaanoton laitteet ohjeiden mukaan
- panosta riskien ennaltaehkäisemiseen
- varmista toimintavalmius ja ryhdy tarvittaviin toimiin vahingon satuttua

ty kehite- ja kiinniteliuos sekä röntgenkuvien lyijyfoliot vaativat oman käsittelynsä. Jos vastaanotto haluaa kantaa ympäristövastuunsa, myös muut jätteet lajitellaan ja toimitetaan pois asianmukaisesti.

Vastaanoton laatiman jätetuotannon suunnitelman avulla asiat saadaan kuntoon ja sitä noudattamalla ne myös pysyvät kunnossa. Jätetuotannon suunnitelmalla tehdessä kannattaa konsultoida kunnan virkamiehiä sekä muita asiantuntijoita. Myös tässä asiassa järjestelmällisyys on valttia. Ongelmajätteiden tuottamisesta ja niiden toimittamisesta käsiteltäväksi tulee pitää kirjaa.

Yrittämiseen liittyvät riskit

Yrittämiseen liittyviin niin sanottuihin liikeriskeihin luetaan esimerkiksi rahoitukseen, toiminnan kannattavuuteen, valtakunnan politiikkaan (esim. lainsäädäntö) jne. liittyviä asioita. Näitä sinänsä tärkeitä liiketoimintaan liittyviä riskejä ei käsitellä laajemmin tässä yhteydessä (asiaa käsitellään myöhemmin Hammaslääkärilehdessä), vaikka terveet liiketaloudelliset edellytykset luovat pohjan yrityksen toiminnalle.

Tiedonlähteitä

Hammashoidon muovimateriaalit aiheuttavat allergiaa Opas hammashoitohenkilöstölle. Lääkelaitos 2000. *Verkossa* www.nam.fi/julkaisut.

Knuuttila J, Tamminen A. Turvallinen hoitoyksikkö – Malli terveydenhuollon hoitoyksikön riskienhallintaan. Lääkelaitoksen julkaisusarja 2/2004, Terveydenhuollon laadunhallinta. *Verkossa* www.nam.fi/julkaisut.

Outinen M. Riskit hallintaan – Miten lähdän riskienhallinnan polulle? Riskienhallinnan kehittämisprojekti sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille 2004–2005. Stakes Työpaperi 12/2005, Helsinki 2005. *Verkossa* www.stakes.fi/julkaisut.

Pöyry M. Potilasturvallisuus ja suun terveydenhuolto (pääkirjoitus). *Suom Hammaslääkäril* 2006; 13 (9): 512.

Rahikka E. Käyttöturvallisuustiedotteet ja kemikaaliluettelot ajan tasalle. *Suom Hammaslääkäril* 2001; 8 (15): 908.

Rahikka E. Ovatko työsuojeluasiat kunnossa? *Suom Hammaslääkäril* 2002; 9 (7): 389.

Valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmä. Henkilöstön tietoturvaohje. Vahti 10/2006. Valtiovarainministeriö, Helsinki 2006. *Verkossa* www.vvm.fi

Ylikontiola L. Hätätilanteet (referaatti Hammaslääketiede 2006 -tapahtumasta). *Suom Hammaslääkäril* 2007; 14 (8): 462–463.

www.nam.fi (Lääkelaitos)

www.pelastustoimi.fi (tietoa sekä mm. linkit alueellisten pelastuslaitosten verkkosivuille)

www.rohto.fi (mm. potilasturvallisuussanasto)

www.stuk.fi (Säteilyturvakeskus)

www.ttl.fi (Työterveyslaitos)

www.turvallisuus.net (turvallisuusalan portaali)

www.vakes.fi (Vakuutuskeskus)

”Laatuvinkkiyöryhmä”

Kaj Rönneberg
Britta Haihola
Eeva Rahikka
Annariitta Kottonen